

Viite:

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 21.12.2018

Asia:

Henkilötunnuksen uudistamista koskevan työryhmän johtoryhmän väliraportti (VM/1158/00.01.00.01/2017)

Pahoittelen lausunnon jättämistä lausuntopalvelussa olleen määräajan jälkeen. Alla kommentini lausuntopalvelussa olleen kysymyksenasettelun mukaisesti ryhmiteltynä.

NYKYTILAN ONGELMAT

Onko työryhmä mielestänne tunnistanut oikeat haasteet nykyjärjestelmässä? Onko tiedossanne sellaisia ongelmia, jotka tulisi näiden lisäksi huomioida?

Mielestäni nykyjärjestelmän haasteet on tunnistettu hyvin.

Onko järjestelmässä sellaisia elementtejä, joista ei mielestänne saisi luopua?

Käsitykseni mukaan jatkossakin tulee huolehtia siitä, että henkilön yksilölliseen erottamiseen muista samannimisistä henkilöistä on käytettävissä sellainen tunniste, joka ihmisten on helppo opetella ja muistaa.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT JA HAASTEET

Millaisten ilmiöiden oletatte vaikuttavan henkilön yksilöinnin ja identiteetin tarpeisiin tulevaisuudessa? Onko joihinkin muutostrendeihin reagoiminen erityisen kriittistä tulevaa ratkaisua suunniteltaessa?

Tarve henkilöiden yksilöintiin henkilötunnuksen tai muun yksiselitteisen tunnuksen avulla korostuu yhä digitalisaatiokehityksen myötä. Tarve ei rajoitu julkishallintoon, vastaavaan yksilöintiin on tarve myös yhä kehittyvien yksityisten toimijoiden tuottamien palveluissa. Uudistettavan henkilötunnuksen tulisi soveltua ihmisten yksilöintiin myös yksityisiä palveluja tarjottaessa. Uudistuksessa tulisi tavoitella sellaista henkilön yksilöivää tunnusta jota ei olisi tarvetta käsitellä korostetun tietoturvallisesti.

Nykyisen henkilötunnuksen ongelmana on viime vuosina tullut esiin väliraportissakin todettu ongelma siihen sisältyvästä sukupuolitiedosta. Käsitykseni mukaan tarvetta minimoida tunnuksen sisältämä henkilön ominaisuuksia koskeva tieto voi pitää kriittisenä tulevaisuuden tarpeisiin vastaamisessa.

Miten näette nykyisen henkilötunnusjärjestelmän mahdollisuudet vastata tulevaisuuden haasteisiin?

Nykyisen järjestelmät tekniset ongelmat on kuvattu hyvin väliraportissa. Etenkin tunnuksen sisältämä tieto sukupuolesta ja syntymäajasta voi muodostua jatkossa yhä suuremmaksi ongelmaksi yhteiskunnan ilmapiirin muutoksen myötä.

Oletteko tunnistaneeet sellaisia jo olemassa olevia tarpeita, joihin väliraportissa esitetyt ratkaisumallit eivät kykene vastaamaan?

Tiedossani ei ole tarpeita joihin ratkaisumalleilla ei olisi mahdollista vastata.

BIOMETRIA

Miten näette biometrian hyödyntämismahdollisuudet uudistuksessa?

Biometria soveltuu käsitykseni mukaan teknisesti hyvin henkilöiden tunnistamiseen silloin, kun henkilö on läsnä palvelutilanteessa tai kun käytössä on tarvittava teknologia tunnistamisen tekemiseen henkilön hallussa olevilla laitteilla. Biometrisen tiedon käyttö on väliraportissa kuvatuin tavoin rajattu tarkoin tietosuoja-asetuksessa ja esimerkiksi biometrisen tiedon siirto tietoverkossa voi muodostua ongelmaksi.

Millaisia mahdollisuuksia biometria tarjoaa?

Biometrasta tietoa voi käyttää varmaan tunnistamiseen silloin, kun tietosuoja-asetuksen asettamat kriteerit biometrisen tiedon käsittelylle täyttyvät.

Millaisia riskejä näette biometrian hyödyntämisessä?

Biometriset tiedot kuuluvat tietosuoja-asetuksen erityisiin henkilötietoryhmiin ja niiden käyttö on tarkoin rajattua. Biometrian käyttö henkilön yksilöivänä tunnisteena rajaisi tunnisteiden käyttöä tarpeettomasti. Tunnisteiden käyttöön sisältyisi jatkuva tietoturvariski.

RATKAISUMALLIEN ARVIOINTI

Kommentteja minimimallista

Yleinen kanta valittavasta mallista alla avoimessa tekstikentässä.

Kommentteja keskitetystä mallista

Yleinen kanta valittavasta mallista alla avoimessa tekstikentässä.

Kommentteja hajautetusta mallista

Yleinen kanta valittavasta mallista alla avoimessa tekstikentässä.

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

Millä tavalla työtä tulisi mielestänne jatkossa suunnata? Mitkä elementit esitetyistä malleista ovat mielestänne tarkoituksenmukaisia jatkoselvityksen kannalta?

Yleinen kanta valittavasta mallista alla avoimessa tekstikentässä.

Mitä elementtejä malleista puuttuu tai haluaisitteko esittää kokonaan toisenlaista ratkaisumallia?

Yleinen kanta valittavasta mallista alla avoimessa tekstikentässä.

VAIKUTUKSET

Miten vaikutusarviointia olisi mielestänne tarkoituksenmukaista tehdä, kun jatkoselvityksen kohde on konkretisoitunut?

Minulla ei ole kantaa vaikutusarvioinnin tekotapaan.

Mitä tahoja olisi mielestänne tärkeää kuulla vaikutuksia arvioitaessa?

Vaikutusten arviointi tulee tehdä mahdollisimman laajasti. Henkilötunnusta hyvin laajasti sekä julkisessa hallinnossa että liike-elämässä.

Miten arvioisitte vaikutuksia järjestelmiinne tai toimintaanne seuraavissa tilanteissa, olettaen mahdollisuuden kohtuulliseen siirtymäaikaan:

- A) henkilötunnuksen välimerkki muutetaan tai lisätään uusi välimerkki
- B) henkilötunnuksesta poistetaan sukupuoli tieto
- C) henkilötunnuksesta poistetaan syntymäaika
- D) henkilötunnuksen muoto muutetaan kokonaisuudessaan erilaiseksi merkkisarjaksi

Millään esitetyistä muutoksista ei ole merkittävää vaikutusta oikeuskanslerinviraston omiin järjestelmiin.

MUUT KOMMENTIT

Muita kommentteja väliraportista tai selvityksen kohteesta

AVOIN VASTAUSKENTTÄ

Tähän voitte kirjoittaa vapaasti jäsennellyn avovastauksen

Riippumatta valitusta mallista henkilön yksilöivään tunnuksen on ilmeinen ja kasvava tarve paitsi julkisessa hallinnossa myös yksityisen sektorin palveluntarjonnassa. Uudistuksen myötä tulisi päästä tilanteeseen, jossa yksilöivää tunnusta käytetään vain yksilöintiin, ei henkilön tunnistamiseen. Samalla tarve säätää erityisistä rajoituksista tunnuksen käytölle poistuisi.

Teknisesti tunnuksen tulisi olla muistettavissa niin, että sen voi vaikeuksitta kirjoittaa lomakkeisiin tai kertoa asiakaspalvelutilanteessa.

Nykyisen henkilötunnuksen sisältämä tieto sukupuolesta ja syntymäajasta on periaatteellinen ongelma, joka tulisi henkilötunnusta uudistettaessa korjata. Yhteiskunnallisen kes-

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

kustelun ja myös oikeuskanslerinvirastoon saapuneiden kantelukirjoitusten perusteella oman sukupuoli-identiteetin kokeminen on muuttunut tavalla, joka puoltaa nykyisen sukupuolitiedon poistamista. Tunnuksen sisältämä tieto avaa myös sukupuoli- tai ikäsyrynnän vaaran.

Uudistuksen tavoitteena tulisi olla henkilön yksilöivä tunnus, joka olisi helppo muistaa ja jota voisi käyttää laajasti yksityisissä ja julkisen hallinnon palveluissa silloin, kun henkilön yksiselitteiseen yksilöintiin on tarve.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Pekka Liesivuori

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi